List 23. **NOVICE** Tečaj XXXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 6. junija 1877.

Obseg: Prihodnje volitve v deželni zbor Kranjski in pa manevri Tagblattovcev. — Še nekoliko podukov gledé na volitve v deželni zbor. — Vodila srečnega gospodarstva. — Angora. (Dal.) — Naši dopisi. — Novičar.

Še nekoliko podukov

gledé na volitve v deželni zbor.

Vštevanje doklad k neposrednjim davkom pri spisovanji volilskih imenikov.

Ukaz ministerstva notranjih zadev od 16. julija l. 1871. štev. 3011. določuje, da izraz „neposrednji (direktni) davki“ (to je, zemljiški in hišni davek), ki se nahaja v občinskem in deželnem volilnem redu in v dotičnih dodanih postavah, ako kaka postavna odločba naravnost ne prepoveduje vštevanja priklade, pomeni ne samo le čisti davek, temveč tudi tretjinsko in izvanredno priklado, to je: skupni znesek davkov, ki se imajo plačevati v cesarske blagajnice. Ne smejo se pa prištevati priklade za deželne šolske in občinske potrebe. — Ako je tedaj pravica, voliti v deželni zbor, v volilnih razredih mest in kmečkih občin odvisna od tega, koliko kdo neposrednjih davkov plačuje, se mora omenjeni skupni znesek davka in priklad vzeti za podlago.

Priklade, ki se imajo volilcem vštevati, so pri cesarskih davkih te-le:

1. Pri zemljišnem (gruntnem) davku, tretjina, in še druga tretjina za vojskini zaklad.
2. Pri hišnem razrednem davku tretjina; vojskine priklade pa je toliko, kolikor znaša redni davek.
3. Pri davku gostačev (ali hišne najemščine) tretjina, in še druga tretjina vojskine priklade.

Vsi ti davki se natančno razvidijo iz davkarskih bukvic v prvem in drugem predalu, oziroma iz plačilnega nakaza gledé davka od gostačev.

4. Pri pridobninskem (patentnem) davku znaša cesarska priklada, ki se ima volilcem vštevati, sedem desetink (7/10).
5. Ravno toliko znaša ta priklada pri dohodnini (Einkommensteuer).

Če pa ta dva davka oba skupaj presežeta 30 gold., znaša priklada ravno toliko, kakor davek sam.

Ta priklada v št. 4. in 5. omenjenih davkov pa se računi tako-le: Če redni davek od patenta na pr. znaša 5 gold. 25 kr., šteje se priklada 3 gold. 67½ kr., in če dohodnina znaša 1 gld. 75½ kr., je priklade 1 gld. 22½ kr. Kdor ima tedaj v kakem mestu ali trgu patent za 5 gold. 25 kr., ali v Ljubljani dva patenta po 3 gold. ali enega za 8 gold., ima volilno pravico in se mora v volilni imenik zapisati, ker s prikladami vred plačuje več ko 10 gold. davka, ki daje volilno pravico.

Tega naj ne prezirajo županstva kmečkih občin pri spisovanji imenikov volilnih mož, ki jih imajo po §. 29. volilnega reda deželnega zbora poslati ces. kr. okrajnemu glavarstvu, županstva mest in trgov pa pri spisovanji volilskih imenikov, katere imajo ona po §. 26. volilnega reda deželnega zbora c. kr. okrajnemu glavarstvu poslati v potrjenje, da se ne izpusté taki občinci iz volilskega imenika, katerim gre po visokosti neposrednjih davkov in priklad postavna pravica, izbirati volilne možé ali pa voliti deželne poslance. — Županstva, ki te imenike spisujejo, so torej v prvi vrsti za to odgovorna, da se kdo iz imenika ne izpusti, ali da se nikdo ne vpiše, ki nima pravice voliti. — Imenik volilnih mož ima pa po §. 31. deželnega volilnega reda volitveni komisar, katerega okrajno glavarstvo postavi, preiskati: ali so vsi vpisani ali ne, ki imajo pravico voliti, ter se ima tudi prepričati, da se je volitev vsem o pravem času naznanila, namreč dosti zgodaj, da jim je mogoče k volitvi priti. Pri volitvenem komisarju se ima torej oglasiti, kdor bi mislil, da ima pravico izbirati volilne možé, pa ni v imenik vpisan, ali kdor bi ne dobil poziva k volitvi, dasitudi je v imenik vpisan; v dokaz volilne svoje pravice pa naj prinese svoje davkarske bukvice seboj.

Beseda o volitvah velikega posestva.

Vradna „Laib. Zeitg.“ je v listu od 4. dne t. m. razglasila imenik volilcev, ki spadajo v vrsto velikih zemljiških posestnikov, s pristavkom, da pritožbe (reklamacije) o tem imeniku se imajo c. k. deželni vladi vložiti o 14 dneh, ki se štejejo od dneva razglasa, tedaj zadnji čas do 18. dne t. m. V razglašenem imeniku se nahaja 117 velikih posestnikov.

Po §. 10. deželne volilne postave spada v to vrsto volilcev tist, čegar posestvo je v deželni knjigi (Landtafel) vpisano in vsaj od njega po 100 gld. cesarskega zemljiškega davka (brez vojne priklade) plačuje, je polnoleten in Avstrijsk državljan.

Če ima več posestnikov skupaj eno tako posestvo, sme (po §. 11.) voliti le samo tisti izmed njih, kogar za to pooblastijo.

Če pa (tudi po §. 11.) kdo od dveh ali več v deželno knjigo vpisanih posestev skupaj najmanj 100 gld. brez vojne priklade cesarskega davka plačuje, ima tudi za to skupno posestvo pravico, v vrsti velikih posestnikov voliti.

Na ta §. smo že v zadnjem listu pozornost obrnili, ker se nam poroča, da bi utegnilo, kakor Šent-Rupertski župnik, fajmošter Cerkljanski i. t. d. več duhovnov gospodov v to vrsto stopiti, ki od 2 ali več farnih, v deželno knjigo vpisanih posestev, katere oni vživajo in skupaj vsaj 100 gold. cesarskega davka plačujejo.

In na to opozorujemo gospode še enkrat zdaj, ko je imenik velikih posestnikov razglašen in je nastopil čas reklamacij za tiste, ki morebiti imajo v tej vrsti volilno pravico, pa so izpuščeni. Pozor tedaj, gospodje! Med imenovanimi 117 volilci je mnogo odločno národnih mož, mnogo pa tudi tacih, ki bi se dali po svojih prijateljih rodoljubih podučiti, da njihovo pravo mesto po posestvu in zvezi z našim ljudstvom po deželi je v vrsti domačinov, to je, v vrsti narodne stranke deželnega zbora. Blizo 50 tacih velikih posestnikov nahajamo v razglašenem imeniku, o katerih smemo misliti, da nikakor ne stojijo na stališči viteza Fränzla-Vestenecka. Ne bilo bi tedaj nemogoče prodreti dosedanje falange nam nasprotne, ako le bi hoteli se rodoljubi iz vrste velikega posestva dobro ogreti za pravo domačinstva in bi se eden izmed njih vstopil na čêlo volilnega delovanja.

Ker majhna množica (117) vélikih posestnikov voli 10 poslancev, ne bilo bi nemogoče, vsaj nekoliko naših mož v ta razred spraviti, ki bili bi več vredni kot mnogo dosedanjih mamelukov.

Prihodnje volitve v deželni zbor Kranjski in pa manevri „Tagblattovcev“.

Agitovati pri volitvah, to je, delati na to, da se možje njegove stranke volijo, je vsacemu pripuščeno, marveč je celó dolžnost vsacega, ki po postavi ima volilno pravico. V nekaterih deželah so volilne agitacije zelo viharne in zlasti na Ogerskem celó take, da se pretepajo in pobijajo do krvavega. To, se vé da, je grdo, surovo, al vsaj poštenejše je, kakor je to, če agitator s sleparijami skuša volilce na svoje limanice vjeti in ga ni sram, z obrekovanjem in lažmi vbijati poštenje mož nasprotne stranke. Tako pot hodi „Tagblatt“ s svojimi pajdaši zdaj skor vsak dan, ko agituje za svojo svojat.

Kakor zdaj, tako je tudi delala nasprotna nam stranka ves čas, kar imamo deželne zbore. In celó domačega našega slovenskega jezika, ki je nasprotnikom našim sicer taka huda kost v grlu, da v zboru nikdar slovenske besede ne spregovorí, se poslužuje takrat, kedar gré za volitve. Gotovo pride tudi zdaj tako glasílo v slovenskem jeziku na svitlo, kakor je prišlo leta 1867. pod naslovom „Kranjci pazite!“ Ne bode tedaj od več, da predno poročamo, kaj da danes počenjajo „Tagblattovi“ patroni, našim volilcem kažemo, s čem so nasprotniki naši takrat o volitvah slepili volilce.

Pisarju „Kranjci pazite!“ ni bilo všeč, da so oklic narodnega volilnega odbora l. 1867. prošt, stolni dekan in vsi drugi korarji Ljubljanski (razen enega, Zavašnika) in tudi oba dohtarja sv. pisma Leon Vončina in Andrej Čebašek podpisali, češ, da „deželni zbori se nimajo v verske reči vtikati“, in da ni prav, ako „se duhovnom še težko butaro deželnega poslanstva naklada in da se oni (oj, precartana skrb!) ločijo od svojih ovčic, nad katerimi kot zvesti dušni pastirji neprenehoma čuvati morajo.“ — Zdaj čez 10 let se pač preočitno kaže, kam smo o verskih zadevah zabredli, ko so šole postale brezverske*) po sklepih državnega zbora, v katerem po večini sedijo možje, katerih „duh“ in „mesó“ so naši nasprotniki v deželnem zboru. In kakošne bile bi še le postave naših ljudskih šol, ako ne bi bili imeli ta leta narodnih mož v deželnem zboru!

Pisarju „Kranjci pazite!“ dalje ni bilo prav nič všeč, da naš deželni zbor po narodni svoji večini ni hotel brezpogojno in brez zaslišanja deželnih zborov voliti poslancev v državni zbor, ki je imel z dvalizmom stvariti spravo z Ogri. — In zdaj zopet čez 10 let se žalibog kaže, kakošno pogačo Avstriji pekó Magjari in kako draga stvar je dvalizem (glejte zadnji list „Novic“). Lesíca, ki je govorila „Kranjci pazite!“ pa je takrat volilcem prigovarjala: „ne bojte se sprave z Ogri; cesarska vlada je pot do te obravnave lepo ogladila in zastopniki deželá v državnem zboru bodo to reč že tako uganili, da mi ne ostanemo za Ogri.“ — Kje pa so zdaj tvoje obljube, lesjak? Ali niso narodni naši možje pravega trdili, da niso hoteli osode deželá izročiti zastopu Dunajskemu in so zahtevali to, kar je ministerstvo Belkredijevo deželnim zborom hotelo izročiti?

Pisar „Kranjci pazite!“ je kot zapravljivost grajal to, da se je deželni zbor iz deželne hiše „na lontovžu“ preselil po predlogu viteza Gariboldi-a v deželno hišo redutno. Gariboldi je bil leta 1867. poslanec naše stranke in samo zato ga je pisár zgrabil, ki je vendar dobro misel sprožil, da si je deželni zbor med dvema deželnima hišama izbral tisto, ki deželnemu zastopu pripušča ugodnejše bivanje. Ko bi bil Gariboldi anno 1867. že to, kar je zadnja leta bil — uskok vvrsto liberalcev — pisár bi mu bil hvalo pel!

Da je deželni zbor si napravil svojo „lastno kaso“ in pri vsako leto rastočem denarnem prometu ni hotel več vladnega kasirja za deželnega blagajnika imeti zato, ker deželna blagajnica ima na milijone v svojem oskrbstvu, to tudi je pisar očital narodni večini deželnega zbora. Danes ga je gotovo tako sram tega očitanja, da si sam mora misliti: „kakošne neumnosti sem vendar leta 1867. trobil po svetu in kako puhlo zagovarjal nemčurstvo!“

Mnogo druzega o „sebičnosti“ narodne večine, o „zapravljivosti“ njeni kvasi pisár „Kranjci pazite“ ter sklepa svoj pamflet s tem: naj bi volilci ne pošiljali več tacih mož v deželni zbor, ki so le svajo in nemir sejali, ker ne bodo nikdar Avstriji oljke mirú in sprave prinesli.“

Pretresati te opazke „Kranjskega paznika“, škoda bila bi za papir, vsaj vsak, kdor s svojimi očmi gleda, jasno vidi, da sebičnost, zapravljivost in setev nemira je le na strani nasprotnikov naših, ki sedijo v deželnem in državnem zboru. Stenografični zapisniki zadnjih deželnih zborov na Štajarskem, Tržaškem, Koroškem in gornji Avstriji, kjer imajo večino tisti možje, ki so našim nasprotnikom kakor jajce jajcu podobni, preočitno kažejo, kako žalostno gospodarijo*) in davke povikšujejo ljudstvu. „Tagblattovci“ so res tako abotni, da mislijo, da ne vemo, kakošna se godí drugim deželam, kjer imajo njih sodružniki regiment v rokah. Celó smešno pa je to, da je „Kranjski paznik“ govoril o „oljki mirú“! Kako zadovoljna in mirna je Avstrija sploh zdaj, ko imajo nasprotniki naši večino v državnem zboru, to kažejo vendar že od leta 1861. časniki vseh Avstrijskih deželá našega mišljenja, ki želijo, da bi do mirú prišli vsi narodi po

---

*) C. k. državna sodnija je unidan v točki pravo izrekla, da „konfessionslos“ je „religionslos“.

*) Ali ne bi bilo tu tudi na pravem mestu omeniti od tistega milijona gold., ki ga je liberalna nemška stranka v mestnem zastopu, ki narodni večini deželnega zbora „zapravljivost“ očituje, hotela na posodo vzeti in mestu strašansk dolg na glavo nakopati? Stavec.

tem, da bi vživali enake državopravne pravice. Da nasprotniki nikjer in v noben zbor niso prišli „z oljko mirú“, to je dobro znano tudi našemu presvitlemu cesarju, sicer ne bi bil izustil tistih blagih besedí, ki so šle ko blisk že pred več leti po časnikih: „jaz hočem, da bi mir bil med mojimi narodi“. Mir pa v mnogonarodni Avstriji ne more biti, dokler na eni strani hoče gospodar biti Nemec, na drugi Magjar. Naj počenjata ta dva kakor koli hočeta, sprava je le mogoče po tem, da noben narod ne gospoduje drugemu. —

Potrebno se nam je zdelo opozoriti naše rodoljube na to, kaj so leta 1871., ko je šlo za nove volitve v deželni zbor, ongavili z nemško in slovensko besedo nasprotniki, kateri — kakor današnji „Tagblatt“ izpričuje, niso nič pozabili in se tudi nič naučili.

Vzemímo po vsem tem v pretres sedanje manevre Tagblattovcev.

Na kmetške naše ljudí mislijo s tem največ vpljivati, če jih za „mošnjo“ primejo, kakor je l. 1867. rekel pisár pamfleta „Kranjci pazite“. In to taktiko imajo še dandanes patroni „Tagblatta“, to je tistega lista, ki se za Turka na pretrganje poganja in si je zato priimek „Turškega lista“ pridobil. „Poglejte — pravi — kako je vaša narodna večina gospodarila s prikladami in kako zapravljala deželno premoženje v deželnem zboru zadnjih 6 let — in to zgolj iz sebičnosti!“ In tako kakor po notah se ista pesem zdaj gode po vseh listih „Tagblattovih“.

Dolžnost naša je tedaj, da preiščemo „Tagblattove“ trditve: ali so resnica ali laž in slepilo?

Dajmo deželnega glavarja viteza dr. Kalteneggerja, o katerem vsakdo vé — vsaj tega kot zvest ud „konstit. društva“ on sam ne skriva — da je prvak nasprotne nam stranke, pred vsem namesti sebe govoriti.

V zadnji seji letošnjega deželnega zbora je obširno razložil 6letno delovanje deželnega zbora, v katerem so narodni poslanci večino imeli ter se mu zato pripisuje vse dobro in vse slabo, kar je deželni zbor storil.

Našteval je deželni glavár, kar se je zgodilo o novih postavah za ljudske šole, da po njih smo bili prisiljeni (to pač le od narodne večine veljá, ki je mnogokrat ostro sodila novo ljudsko šolstvo), deželi naložiti težkih finančnih bremen, ter priklado od 8% povekšati na 18%, na drugi strani pa smo vendar občinam odvzeli veliko stroškov za šolstvo. Rekel je, da smo za ceste veliko storili, in ceste so glavna žila za materijalni promet; tudi za pospeh kmetijskega nauka se je marsikaj storilo in postava za bolje obdelovanje Ljubljanskega močvirja (morasta) se je sklenila, ki, če zadobí cesarjevo potrjenje, utegne jako koristna biti močvircem. Omenil je, da velikih občin zbor ni hotel napraviti (narodni poslanci namreč niso hoteli naših ljudí siliti v to, za česar ne marajo).

Govoril je dalje o potrebi več prostorov najti za bolnike in blazne (nore), — rekel tudi dalje, da na pravdni poti pri c. kr. državni sodniji smo deželi naši rešili nad 300.000 gld. (tù bilo bi na pravem mestu omeniti zaslug nepozabljivega našega dr. Coste, ki je v veliki pravdi bil deželnega odbora advokat in je rešil deželo našo tolikega bremena, za kar mu je deželni zbor votiral zahvalo), — naštel je potem zgodovino deželnih priklad na davke, in konečno prišel do tega, da je rekel: **deželno premoženje se o teh 6 letih ni celó nič zmanjšalo, skoro da še pomnožilo.**

Tako je govoril deželni glavar v zadnjem deželnem zboru, ki ga nasprotna nam stranka za svojega vvoditelja čisla, ki tedaj gotovo ni prikladal zaslugam deželnega zbora več, kakor je res zaslužil, a je tudi pravičen bil, da ni zatajil resnice. Gledé na to spoved glavarjevo sprevidi vsak nepristransk bralec „Tagbl.“, da njegove ekspektoracije niso druzega nič, kakor le slepílo volilcev „in der 12. Stunde!“

Glavarjevemu poslovnemu govoru pa si dovoljujemo le še nekaj dodati, kar je on le memogredé omenil, kar pa je treba zdaj obširnejše omeniti, ko gre za dokaze, kdo je „šparovec“, kdo pa „zapravljivec“ — ali narodna večina ali njeni nasprotniki?

Dr. Bleiweis je že od leta 1866. — to priča obširno njegovo poročilo v deželnem zboru 6. septembra 1868. — delal na to, da se odpravi najdenišnica (Findelhaus) za Kranjsko v Ljubljani, ki je bila na škodo morále (nravnosti) in deželnega zaklada (davkeplačevalcev) stvarjena leta 1784. in se po besedah odličnega Francoza po pravici more imenovati „podpornica kurbarije“. Pod ministerstvom Hohenwartovem l. 1871. se je dr. Bleiweisu posrečilo, da je deželni zbor z narodno večino sklenil odpravo najdenišnice in je ta sklep dobil Najvišo sankcijo. V deželnem zboru l. 1872. je zato že veselega srca poročal — in poročilo je bilo s pohvalo sprejeto — koliko se deželi prihrani stroškov za najdence, navadno „špitalarje“ imenovane, po številkah dokazavši, da — ko je od julija 1870. do julija 1871. vstopilo v porodnišnico 341 žensk in so oskrbovalni stroški za-nje in njihove otroke znašali 5636 gold. — je po odpravljeni najdenišnici, to je, od julija 1871. do julija 1872. leta jih vstopilo le 144 in so stroški za-nje znašali le 2093 gold., tedaj že v enem letu razloček za 3543 gold. Dokler smo imeli najdenišnico, se je moralo vsako leto okoli 168 nezakonskih otrok v deželno izrejo vzeti; ker pa je vsak tak otrok, če ni umrl, 10 let ostal v deželni izreji, je za ta čas deželi (davkoplačevalcem) prizadjal 330 gld. stroškov. Ker leta 1872. se nobeden več ni sprejel, se je s tem v enem letu deželi prihranilo 5544 gold. — po takem se v 10 letih **prihrani 55.440 gold.** in pri vsem tem ni nič več kakor poprej izpoloženih otrók, nič več silovitih splavov, nič več detomorov; deželi je na stotavžente prihranjenih stroškov in mati ni več volkulja, ki svojega otroka v najdenišnici popustí, da zopet gré nečistost uganjat z marsikakim visokim gospodom, ki lahko preredí, kar je naredil, poprej pa je deželi naložil z davkovskim denarjem poplačilo svoje „zabave“.

S tem se nam je potrebno zdelo dopolniti govor gosp. deželnega glavarja, da svet vidi, kako je narodna večina po vseh potih skrbela, oprostiti deželo stroškov nepotrebnih, ko je britkega srca videla, da je toliko druzih novih potrebščin, katerim se ogniti ne more, kakor je, na priliko, bil prežalostni stan naše bolnišnice, ko jo je deželni zastop sprejel iz rok deželne vlade.

Drugi pot nadaljujemo ta članek in pred vsem na rešeto resnice denemo „Tagblattove“ pisarije, katere imenuje „Das neue Irrenhaus und seine Trabanten“. Dokazali bomo našim bralcem ogromne laží „Tagblattovcev“, s katerimi se drznejo slepiti svet brez pomislika, da se iz stenografičnih obravnav deželnega zbora vsak umen človek lahko prepriča, da je sleparija vse, kar „eine Volksstimme vom Lande“ čveká bralcem svojim tako, da se oni „Tagblattov“ naslov namesti „das neue Irrenhaus und seine Trabanten“ po pravici sme imenovati: „das neue Irrenhaus und seine Trotteln“.

Gospodarske stvari.

Vodila srečnega gospodarstva.

„Naprej! naprej!“ Taki opomini se čujejo dandanes od vseh strani. „Naprej!“ mora biti tudi glas kmetovalca. Kdor si današnji dan ne prizadeva s časom naprej iti, bo kmalu za drugimi zaostal in nazadnje celó opešal. Tukaj, dragi kmetovalci! vam podamo nekoliko zlatih pravíl; berite jih marljivo in ravnajte se po njih; v veliko pomoč vam bodo v vašem napredku.

1. Obračaj vedno eno okó gori in eno doli, to je: moli in delaj!

Od zgor pride blagoslov tvojemu gospodarstvu; od zgor ti dojde zaupanje v tvoje srce. Al kakor kmetovalec imaš tudi tukaj doli na zemlji svoj poklic; zato obračaj svoje okó tudi doli, na svojo hišo, na svoj dvor, hlev in skedinj, na polje in travnike!

Če edino le kviško se oziraš, se lahko spotakneš in padeš; če pa le samo na tla gledaš, se boš poživinil.

Slabo se ti bo godilo, ako ne gledaš doli; še slabše pa, če svojega pogleda ne povzdiguješ kvišku; popolnoma slabo pa, če ne gledaš ne gori ne doli, ampak le slepo v svet zijaš. Mnogo jih le v svet gleda; glej, kako jim gre, in izgleduj se nad njimi!

2. Ne sramuj se dela!

Vrli gospodar, akoravno ima poslov dovolj in bi mogel le zapovedovati, mora vendar znati vsako delo tudi sam prilično v roke vzeti in vsako reč lepo opravljati. Ako gospodar ne zna delati, in ne vé, kako se to ali to v roke vzame in storí, ali če se pri delu neukretno vêde, se mu bo družina smejala, in nihče ga ne bo od nje več prav spoštoval. Tudi družina ne storí vsega prav, zato ker noče ali pa ne zná; tù se mora gospodar sam dela lotiti, da ji pokaže, kako in kaj. S tem osramuje družino, katera se bo sčasoma bolj v delu izurila in bolje delala, ker se prepriča, da gospodar sam delo razume in zná. Pregovor ne pravi zastonj:

„Ako hočeš, da bode vse na uhár,
Bodi sam sluga in gospodar“.

Vadi tudi svoje otroke delati, zakaj: „postopanje je začetek vsega zlega.“

3. Povsod imaj očí, da ne pojde tvoje gospodarstvo rakove poti.

Nek kmet, pri katerem je šlo gospodarstvo bolj nazaj, kakor naprej, se pritoži zavoljo tega pri neki stari ženi, katera je za copernico veljala. Bila je pa le pametna žena; ona reče kmetu: „Ako je tako, vam hočem kmalu pomagati.“ Kmet jej odgovorí vesel: „Če le morete in hočete; iz srca vam bom za to hvaležen“. Žena odgovorí: „Dati vam hočem pomoček; gotovo bo pomagal, če boste natanko spolnili, kar vam bom velela.“ „Pri moji veri, da bom“, se kmet brž zakolne. Na to mu reče žena, naj jutri spet pride, da mu bo pomoček povedala, in kako ima ž njim ravnati. Zgodaj druzega dne prisopí radovedni kmet k ženi, od katere dobí neko zapečateno škatljico s tem pogojem, da mora vsaki dan trikrat, to je: zjutrej, opoldne in zvečer s to škatljico v klet, kuhinjo, hrame, na kašče, v hlev, skedinj, na polje, z eno besedo, tjè povsod iti, kjer njegova družina dela. Če bo to devetkrat devet dni storil, naj škatljico kje zakoplje, toda mora tudi potem še zmirom svoje obhode opravljati, in čez 3 mesece bo videl, da gré njegovo gospodarstvo na bolje.“ Kmet tako dela, kakor je bila žena velela, pa kmalu zapazi tù in tam veliko nemarnost, v hlevi tatvino in slabo gleštanje živine, na polji slabo oranje, nerodno trošenje gnoja, v skednji, da se žito ne mlati čisto, več ali manj tudi krade. Zdaj se mu očí odpró, tako vidi, da do zdaj ni svojega gospodarstva prav pregledoval; zato sklene, da prihodnjič hoče bolj priden in marljiv biti. Od zdaj se mu ni več slabo delalo, ne več kradlo. — Ženi dá škatljico nazaj, in se jej prav lepo zahvali za coperniško pomoč, komur je kaj tacega treba, naj ravno tako storí!

4. Računaj natanko pri svojem gospodarstvu!

Preračun je gospodarju neizmeren dobiček. Če računaš (rajtaš), boš zadel na marsikater pogrešek v svojem gospodarstvu, in ga boš sčasoma popravil. Po računih boš zvedel, koliko da veljá jajce, kokoš, gos, krava, funt masla, tele, vol, konj, mernik žita, cent sená, detelje itd., in kako moreš te rečí bolji kup pridelati. Če vse natanko preračuniš, boš izvedel, koliko imaš dobička na leto, koliko stroškov, in doklej prideš v enem letu, ali boš prišel na slamo ali na pernico.

5. Ravnaj s svojimi posli kakor oče s svojimi otroci. Ako pa to ne pomaga, bodi ojster. Ako pa tudi to ne pomaga, odpravi jih iz svoje hiše.

Povsod se tožbe slišijo, da so posli dandanašnji zeló popačeni. Tukaj ne bom preiskoval, kdo in kaj je tega vzrok, pa vendar to vem, da tudi marsikateri gospodarji niso proti svojim poslom taki, kakoršni so bili njega dní. Gospodarstvo ne more biti brez družine. Družina je tvoj pomočnik; veliko ti zná pokvariti, ako je nečimerna in hudobna. Z lepo boš pa pri nji večidel več opravil, kakor z grdim, zato jo skusi po očetovski ljubezni k svoji hiši privaditi. Poslu moraš dostikrat svoje najdražje oko — svojega otroka izročiti; hudoben posel ti more vsega pokvariti.

Tam, kjer očetovska ljubezen ne pomaga, ondi mora ojstrost pripomoči; al ona le malo kedaj dober sad donese. Star pregovor pravi: „Kakor gospodar, tako hlapec“, in to je res. Še se najde tù in tam dovelj dobrih poslov; skoraj bi rekel, da ne veliko manj, kakor dobrih gospodarjev. Še vseskozi se posli najdejo, ki že po deset in še več let pri enem gospodarju služijo. Poreden posel ni rad v službi dobrega gospodarja.

6. Ne bodi skop, kjer ni treba.

Skopost ondi, kjer je ni treba, je le škoda. Ne bodi skop proti svojim poslom ali delavcem. Vsaj boš zavoljo tega le ti škodo trpel. Slabo ti bodo delali, škodovali pa, kjer bodo le mogli, ali vsaj škode ne overali, kjer bodo le mogli. Daj raji pridnemu delavcu en groš več in boljo hrano; deseterikrat ti bode povrnil; posebno ob žetvi je na to paziti, kjer se mora pridniši in dalj časa delati, da se žito prej in brez škode pod streho spravi. — Ne bodi skop pri napravi dobrega orodja, z dobrim orodjem vsak raje dela, se več opravi, in delo je tudi boljše. Z dobrim drevesom boš svoje njive boljše preoral, kakor s slabim, in živina ne bo toliko trpela. — Ne bodi skop pri živinski klaji. Dobro rejena živina ti več dobíčka donaša, kakor na pol lačna. Ako rediš svojo živino dovoljno, ti ne gre piča v zgubo; zametuješ pa še to, kar jej pokladaš, če jo slabo in le na pol rediš. Na pol storjeno ne veljá nikjer nič.

7. Bodi zjutraj prvi na nogah, zvečer pojdi poslednji spat.

Ako tega še storiti ne moreš, nisi še pravi hišnik ne pravi gospodar. Ravno zjutraj in pozno zvečer je

treba pri umnem gospodarstvu najbolj paziti, da se kaj narobe ne naredí. Ako tako ravnaš, boš marsikaj nerodnega pri druzih, pri sebi pa večkrat kako škodo zabranil in ovrl.

8. Počni vse o pravi dôbi, in ne zanemarjaj pri kmetijstvu dela o pravem času.

Leto brž mine; mine spomlad, poletje, jesen in zima, in ž njim preteče ravno tako urno tudi stanovitni krog kmetijskih opravkov. Pri kmetijstvu ima vsako delo svoj čas, in se mora le takrat, ne pa drugikrat opraviti; drugikrat bi se le slabo, ali pa celó ne dalo opraviti. Dostikrat se mora delo hititi, včasih pa tudi odložiti. Zato pazi skrbno, da ne zanemarjaš pravega časa. Vsaka zanemara ti zná škodovati. Ti si ne moreš ne časa ne vremena odmeriti, kakoršnega bi rad; vzeti moraš, kakor pride. Zato pa tudi glej in čuj, da ne zanemarjaš ugodne dôbe in ne zamudiš pravega časa in neugodnega ne porabiš. Hudi nasledki radi pridejo.

9. Bolje je, da imaš manj pa dobro rejene, kakor pa veliko in slabo rejene živine.

Tudi pri živinoreji veljá stari pregovor: „Obračaj plajšč po vetru". Tukaj je govor o krmi. Marsikdo si je sam kriv, ako ima premalo piče. Ni ti v dobiček, pa tudi v hvalo ne, ako imaš več živine kakor pa krme. Neumno bi bilo, ako se s sedmerimi suhimi kravami bahaš proti svojemu sosedu, kateri jih ima le petero, pa dobro rejenih. Idi in primeri mleko od svojih sedmerih krav z dobroto in mero sosedovih krav in kmalu se boš prepričal, da si na krivi poti. Ali pa pokliči poštenega mesarja, da bo tvoje krave in pa sosedove cenil, in zopet boš v svojo lastno škodo zvedel, da tvojih sedmerih krav ni toliko vredno kot unih sosedovih petero. Poglej gnojišče sosedovo in svoje, tudi tukaj boš velik razloček zapazil, da je sosedovo veliko več vredno od tvojega.

10. Ne daj gnojnice brez koristi odtekati.

Tuji tičjek „guano" je dober gnoj, toda drag. Gnojnica je tekoč guano, katere ti ni treba drago plačevati. Tožiš, da nimaš gnoja, in najboljšega ne porabiš, kakor mu gré. Pomisli, koliko več gnoja bi lahko vsako leto pripravil, glej, koliko se ga pri tvojem kmetovanji vsako leto pokvari in pogubí! Pri gnoji začni umniši gospodariti, pa boš videl, da si boš kmalu opomogel!

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Pa zapelo je okno, steklo, drago tačas, kakor zlato, ropotalo je padajoč na tla, šip (Pfeil) je bil priletel skozi okno in zapiknil se je v strop; kako blizo so že bili uporniki.

„Za menoj, verni moji!" — vkriknil je Bajazet in vsklonil se — „ti psi so začeli jako drzovito razsajati!"

A o radostnem kriku: „Allah!" in „Ilderim!" — hiteli so paše in emiri za svojim sultanom, kakor bi bili šli gledat beg in kazen oholih upornikov.

„Sestra!" — oglasil se je Štepan in stopil je k Milici, dotaknil se je njenega ramena, ali nepremično je Milica gledala za odhajajočimi, da ni videla, da sta brat, knez Štepan Lazarjević in vojvoda Topličanin ostala v sobani.

„Štepan!" — ogovorila je brata in brž obrnila se va-nj — „ali si ti tù, brate?!" — začudila se je.

„Ali nisi videla brata zbog svojega moža, draga sestra?" — povprašal je in oponesel Štepan.

„Zakaj se čudiš, Lazarjević?" — povprašal je Topličanin trpko — „kedo bi svoje očí žrtvoval bratu, ki je zibal se v sultanovi milosti in napihaval z njegovo slavo? — Ha, ta sultan in ta njegova slava!" — opomnil je, skrivil usta in zaničljivo nasmijal se, — „gledi!" — rekel je in pokazal v temni kot, kamor je krasna Zulma z drugimi odaliskami vred bila skrila se najpopreje uporniškemu hrupu, zdaj pa mogočni sultanici, o kateri je bilo znano, da vlada sultanovo voljo, „gledi!" — pokazal je va-nje Topličanin — „to so udje verigi njegove ljubezni do tebe, ki si žena možu mnogih žen" — smijal se je škodoljubo — „a pogledi semkaj-le!" — rekel je zopet in pokazal razbito čašo in vino, razlito po tleh, — „to so njegove slave spominki, ne zavidam ti njihovega odseva; umljivo je, da zbog take in tolike ljubezni ne vidiš ne brata, ne tistega, ki je bil ti več, nego tvoj brat, a ker si ga bila zmotila, več, nego mož in tvoj brat." Končal je svoje besede v zasmehu, kateri se je mesil s pravično bolestjo.

„Jaz se čudim, brate!" — opomnila je sultanica Štepanu, kakor bi Topličaninovih besed ne bila slišala, — „čudim se, ker te vidim tukaj verovala sem, da se ta trenotja za slavo boriš z mojim soprogom vred."

„Njegova slava je v Brusi, tù pa jo oskruni, sestra!" — dejal je Štepan, jaz sem videl upornike, nikakoršna človeška moč jih ne zadrží več, dokler ne zadavijo svoje žrtve, a jaz nečem tovarišiti se z bedakom, ki dragi čas trati z radovankami — in o svoji budalosti razburjeni tok hoče obrniti nazaj v hrib. Zbog tebe sem ostal tù, da te varujem, draga sestra, kukavica moja!" — opomnil je ognjeno.

„Padli Lazar, slavni moj car!" — vskliknil je Topličanin poluglasno — „kakove otroke si splodil? — zbog ljubezni drug do druzega zabljajo na svojo domovino; al kaj bi jaz govoril, jaz revež sam, izneverjenec!" — pristavil je z otožnim glasom — in obupljiva bolest je svoja znamenja izgnala mu v obraz.

A tačas me bodeš branil, — tačas, ko ne bode kamena na kamenu več, ako uporniki zmorejo mojega soproga?" — povprašala je sultanica Lazarjevića, ni pogledala ni Topličanina, kakor bi ga ne bilo ne blizu bilo — „tam" — pokazala je venkaj — „samo tam me moreš obraniti, dragi brate! tukaj pogineš z menoj vred, a ugonobim sama sebe lahko. Ali čuj!" — vstavila se je nenadoma in z daleč je vlekla na uho — „že je utihnil upor, ali se ti ne zdi, da je res, brate? — Idi torej, idi" — poprosila ga je, da ni bilo mogoče odreči njenemu ljubkemu glasu, svojega obličja ni vpričo brata ni odkrila — „a preveri se, ali je človeška moč bila to, ki je vstavila upor? — Če pa ni ukrotila ga človeška moč, poveš mi, s kako nenavadno močjo vlada moj soprog, sultan Bajazet!"

„Čudim se ti, draga sestra!" — opomnil je Štepan jako resno in razprostrl svoji roci, kakor bi bil hotel objeti Milico, a spustil je ob sebi roki, ni se upal Lazarjević, Srb, objeti ni svoje sestre, mogoče pa je bilo tudi, ker je bil le knez, ne več car sicer mogočne Srbske, da je zato bal se dotakniti se sultanove lastnine, — sklonil je svojo glavo; — „pokorim se ti" — dejal je — „ti si našega rodu čast, tvojega mogočnega duha ne umeje ni stoti mož!"

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Rusije 27. maja. —η.— V zadnjem pismu sem „Novicam“ pisal, da okoli 25. maja je pričakovati začetka boja ob Donavi. Elementarne in druge nezgode, kakor razliv rek po Valaških dolinah in poškodovanje cest in mostov, so vojna dela za nekoliko dni zakasnile. Car se bo zato po novejših sporočilih odpeljal k armadi prve dni junija. — Morda bo Vašim častitim čitateljem zanimivo, ako opomnimo, v kakošnih okoliščinah so se Rusi vojevali s Turki na bregovih Donave 1822. in 1853. leta. O omenjenih vojskah so iztoki Donave in ves levi breg reke od morja do Brajlova bili Ruski. Na Črnem morji je imela Rusija brodovje, katero se je z vspehom merilo s Turškimi morskimi silami, na Donavi je imela floto, levi breg je bil ukrepljen, v ladjostajah v Izmajlu in Reni je Rusija imela razen vojnih mnogo kupčijskih ladij: vse potrebno je bilo pri rokah. Vendar od napovedi vojske do prestopa čez reko je preteklo 1822. leta 43 dni, 1853. leta pa 141 dni. Zdaj so okoliščine nam veliko manj ugodne: levi Podonavski breg je Rusija 1856. leta odstopila Rumuniji, na Donavi tedaj nima nikakoršnih pristanij ne ladij, na Črnem morji tudi ne flote, tako, da ne samo vse priprave bilo je treba še delati in voziti čez Rumunijo k Donavi, ampak treba je tudi boriti se s Turško dovoljno silno floto z bregov. Vendar se nadjamo, da, predno boste to pismo tiskali, bodo naše armade že v Bolgariji.

Turkofilski in menda po zmoti tudi drugi Evropejski časopisi popisujejo „velike Turške zmage“ pri Gudautu, Adleru, Očemčirah in Suhumu, in Angleški diplomati ploskajo „bistroumni modrosti“ Turške vlade, ki je udarila Rusijo po „stari rani“. Ploskanje omikanih morskih kramarjev se Turčiji jako dopada, kajti novejša sporočila pravijo, da Turčija skoro odpravi na Kavkaz na ladijah „veliko Čerkezko armado“. Pregovor pa pravi: kdor se poslednji smeja, se najboljše smeja. Mi se zavoljo te Turške bistroumnosti ne smejamo, pa tudi ne jokamo, ampak samo prebiramo poročila o teh Turških „zmagah“.

Vshodni breg Črnega morja, čez 80 milj dolg, ni ukrepljen; ondi ni bil popravljen ne en kamen na bregu, ne ena torpeda ni bila položena v morje, dasiravno je za morjem domovina Čerkezov. Po vsem bregu razen Poti (ki pa tudi nima vdobne luke) ni ne enega mesta, le redke vasi in še bolj redki tržiči, malo je obdelanega poljá (dasiravno je veliko prelepih dolin podobnih raju), cest ni, breg je gričast, za griči pa so visoke gore. Posadek po teh vaséh in trgih ni; razdeljenih je le nekaj kompanij kozakov na mestni službi, ne pa da bi mogli braniti Turškim ladijam požigati in podirati bajte po bregu. Turški in Evropejski Turki, ki jim toliko veselja delajo te „zmage“, so pozabili, da 1855. l. je Angleško-francoska flota prinesla na ravno to mesto ne le par tisoč Čerkezov, ampak 48 tisoč Turške armade pod komando Omar-paše. In kaj je dosegel Omar paša s svojo grozno armado? Požgal je tiste vasí, kar jih je bilo od morja do Ingura; ležal je nekoliko mesecev v Inguru, potem pa se vrnil z lačnim trebuhom domov.

Na sporočilu o „veliki Čerkezki“ armadi „Moskovske Vedomosti“ odgovarjajo tako le: „Vsaj bi ne bilo slabo, da bi Turčija poslala vse svoje Čerkeze iz Bulgarije v Suhum. To bi polajšalo bridko osodo Balkanskih kristjanov, dokler jih ne reši naša armada. Vshodni breg Črnega morja — domovina Čerkezov — je še zmirom taka puščava, kakor so jo Čerkezi pustili, zakaj mi v naši neizmerni domovini še nismo dospeli do tega, da bi obdelali kraje tega tega daljnega raja. V tej svoji stari domovini si bodo malo opomogle divje zverine, kjer jih nazadnje morda vendar čaka polno iztrebljenje, če pojdejo daleč v svoje rojstne gore, tako da „Angleški interesi“ in pa „omika“, katero Anglija s svojo pomočjo po Bulgariji širi, zgubé svoje marljive podpornike.“

O Avstriji se tukaj še zmirom malo govorí. Le dopisi in telegrami nam nosijo z Dunaja sporočila drugo drugemu nasprotna. Zdaj gre nadvojvoda Albreht na odpust, zdaj Andrassy, zdaj se bo Avstrijski cesar srečal z našim carom v Moldaviji, zdaj Avstrija pošlje armado na Sedmograško in na Srbsko mejo, zdaj v Bosno in Hercegovino, zdaj Avstrija Bosne noče, zdaj iz Srbije in Bosne hoče narediti kraljestvo s kraljem iz Habsburške hiše, — tako je težko soditi, kaj se v Avstriji kuha.

Rim in Buda-Pešt sta izbudila silno gibanje med tukajšnji mikatoličani in Avstrijani: ti hité v Rusko podložnost, uni v pravoslavije.

V Gorici 4. junija. — Zvečer pred sv. r. Telesom (30. maja) je prišel v Gorico slavni gosp. nadvojvoda Albreht in bil drugi dan pri maši pri sv. Ignaciji na Travniku. Napovedal je bil tudi že, da pojde za procesijo, ali — procesija ni šla iz cerkve zavoljo dvomljivega vremena in blata po ulicah. Ob 11. uri dopoldne se je odpeljal nadvojvoda v Oglej; ogledal tam najprej slovečo baziliko, potlej mesta, na katerih kopljejo starine in slednjič muzej. K obedu je vzel sè seboj župana in nekega druzega ondašnjega veljaka. Ogledavši nazaj gredé Tržiški okraj, vrnil se je zvečer nazaj v Gorico. V petek je bila vojaška vaja v razgled po Kronbergu in Parovcu. Kakor sinoči mestna, tako je igrala pred „tremi kronami“ nocoj vojaška banda. V soboto zjutraj je odrinil. — Včerajšnja Pijeva petdesetletnica se je v Gorici častitljivo obhajala. Že v soboto večer so med dolgim zvonjenjem in še pozno v noč na višavi pod Gradom pokali možnarji (menda na stroške katol.-polit. društva). Pri današnji slovesni zahvalni maši v prvostolni cerkvi so bili vsi prostori z ljudmí založeni. Njih ekscelencija prečastiti knez nadškof, ki so včeraj tudi 22letnico svoje konsekracije obhajali, peli so še krepko. Tudi po druzih cerkvah so bile primerne slavnosti; posebno svečano pa je slavilo dvojno obletnico naše centralno bogosl. semenišče. Razen cerkvene svečanosti — do- in popoldanje, pri kateri je bilo vse petje strogo cerkveno, bila je po navadi prejšnjih jubilejskih let mnogojezična „beseda“, katero je mnogo gostov — duhovnih in svetnih — počastilo; njim na čelu Njih ekscelencija knez-nadškof Andrej. V 3 govorih se je Pija IX. življenje in delovanje popisovalo in opisovalo. Po latinski je govoril p. n. prof. dr. Gabrijelčič, po slovenski in italijanski pa dva bogoslovca mašnika. Petje je bilo izvrstno gladko in ubrano; nepozabljive ostanejo poslušalcem sosebno „Molitev“ Jenkova, „Gloria ai prodi“, ljudsko-papeževa, „Nočni stražani“ zl. Zajec, in „Rex regum“ Oberhoffer-jeva, katero poslednjo je pel moškodeški zbor. (Pridružili so se bili vzrejanci iz deškega semenišča.) Splošnega ugodnega vtisa niso nič kaj motile ali krhale posamezne — več ali manj bistvene pomanjkljivosti, in za predolgi program (13 toček) ste na dovolj odškodovali točki 11. in 13. Res — finis coronavit opus! Srečna ideja neutrudljivega in razumnega gosp. aranžêrja, kaplana Fr. Vidic-a, so bila kratka častitanja papežu in nadškofu v 17 jezikih — starih in novih, izhodnih, zahodnih. Škoda, da je nepravočasen smeh tu pa tam med občinstvom svečano resnobo nekaj kalil. Ko so se namreč „jutrovci“ v kostumih prikazali na odru in se po svoji šegi globoko priklanjali in čudno govorili, vzročilo je to pri nekaterih nepriličen smeh. — Non plus ultra so bili konečni tableaux —

žive podobe. Prva je predstavljala „vero, upanje, ljubezen“ (3 majhni gimnazijski učenci), druga „2 učenca v Emavs-u v tistem trenutku, ko sta Jezusa spoznala“, in tretja „Jezusa, ko v pričo vseh Apostelnov klečečemu Petru ključ izročuje.“ Učinek teh predstav je nepopisljiv; gledavci so kar strmeli. Eden najginljiviših momentov je bil, ko je Gospod ključ resnično Petru dal. Ta prizor je pričujoče nenavadno prešinil: navdušeno gromovito ploskanje je pritrdilo velepomenljivemu posnemku dotičnega evangeljskega dogodka. — Dvorana (obednica), v kateri se je vršila popisana slavnost, bila je primerno opravljena; po oknih so bili transparenti z napisi v 4 jezikih; gledišni oder je prav čeden; posebno okusno je bila — z zelenino in rastočimi cvetlicami — okinčana kapela. Napisi po cerkvi so bili vsi latinski — svetopisemski po večem. Bolje bi bilo, da bi bili teksti ostali nespremenjeni (kakor so bili taki leta 1867. in 1871.). Vez med tekstom in dnevnim godom mora znati najti čitatelj sam. Sploh menim jez, da napisi — ki so slavnostnim dekoracijami duša — morajo biti pravi epigrami — po misli in besedi, po jedernatosti in primernosti. — Enako slavnost, kakor v semenišči, je napravilo tudi katoliško društvo v svojih prostorih. Udeležilo se je je obilo odlične gospôde. Slavnostni govor je imel dr. Valussi. Petje in godba prav lepa. — Papeževa petdesetletnica je naše Goričane čudovito prešinila; še celó neki radikalci in judje so prosili za vstopnice k sinočnemu Pijevemu koncêrtu. — Včerajšnji pomenljivi dan nam je prinesel tudi pravo poletje.

Z Gorenskega 5. jun. (*O volitvah.*) Te dni se imajo vršiti skoro povsod prvotne volitve, to je, volitve zaupnih mož. Po tem, kar je Vestenek obetal v deželnem zboru, bi se bilo nadjati veče nasprotne agitacije, kakor je do zdaj pri nas bila. Morda si pa zato pri nas nemčurji le malo prizadevajo po kmetih, ker vedo, da bi bil ves njihov trud zastonj. Le dva primerljeja sta mi znana dozdaj, ki spominjata na glasovite volitve v kupčijsko zbornico. Nek okrajni glavar je rekel možem neke občine, da, če ne bodo volili za volilna moža dveh, ki slovita za huda nemčurja, bo volitev ovržena in bodo morali vnovič voliti! Kaj tacega se nekater kmet vstraši zdaj, ko ima toliko dela na polji. V drugi občini je okrajni glavar dal naznanilo volitve volilnih mož dva dni pred volitvijo. To sta dva dogodjaja, ki kažeta, da je treba volilcem priporočati: „Slovenci, pazite!“

Iz Krtine v Kamniškem okraji. — 15. dne u. m. je bila za našo občino volitev županstva, pri kateri so bili Jože Brecelnik, posestnik iz Krtine, za župana, Janez Kovač iz Studenca, in Janez Kavka pa za svetovalca izvoljeni.

Iz Kočevja. — Pri novi volitvi 9. dne u. m. ima naše mesto sedaj to-le občinsko starešinstvo: Župan je Jožef Braune, trgovec tukajšnji, — svetovalci pa so: trgovec Jurij Röthel, c. k. okrajni kirurg Anton Treitz, gostilničar Matija Peče, in pa lekar Jožef Braune.

Iz Podreč okraja Kamniškega. — Pri zadnji novi volitvi našega županstva, katera je bila 29. aprila t. l., smo dobili za župana poštarja Vincencija Januša iz Vira, trgovca Josipa Stupico iz Vira, in posestnika Luka Hočevarja iz Količovega pa za svetovalca.

Iz Ljubljane. — Volitve v deželni zbor so neprenehoma prva točka našega političnega dnevnega reda. Radostni slišimo, da prijatelji našega naroda po deželi neutrudljivo delajo za srečni izid volitev nasproti perfidnemu kovarstvu nasprotnikov naših. Razodevajo se nam pa med drugim od naših prijateljev tudi želje, naj bi brž oklicali kandidate za poslanstvo; al to danes ne more še biti in zato ne, ker je treba, da poprej iz dežele, iz posamesnih volilnih okrajev, zvemo mnenje, za katerega kandidata je tù in tam največ glasov. Kakor v vseh prejšnjih volitvah, tako tudi zdaj glavni narodni volilni odbor noče nobenemu okraju vsiliti (oktroirati) poslanca, ampak ga izbrati še le po sprejetih poročilih veljavnih móž iz dežele. Pa se to tudi ne mudí, da bi danes že oklicani bili kandidati poslanstva; najvažnejša in glavna stvar je zdaj, da se v kmečkih občinah volijo pravi korenjaki za volilne možé, ki pri volitvi ne bodo omahovali na nobeno stran. Brž ko kandidate izgotovimo, bodo se oklicali po vseh naših slovenskih časnikih.

— (*Iz seje dež. odbora 2. junija.*) Na dopis deželnega šolskega sveta je deželni odbor pritrdil, da se sirotam nekega učitelja dovoli 50 gld. miloščine na dobo treh let iz penzijskega zaklada za učitelje, ako tudi prihodnji deželni zbor to odobri. — Predlogu deželnega šolskega sveta se je pritrdilo, da se plača 2. učitelja Dobrepoljskega povékša na 450 gld. — V porazumljenji z deželnim šolskim svetom se dovoli vdovi bivšega učitelja pri sv. Petru v Ljubljani 40 gld. doklade k njeni dosedanji penziji.—

— (*Petdesetletnica papeževega škofovanja*) se je po vsi naši deželi slavila tako sijajno, da je bilo dosti očitno, da je Kranjska dežela vkljub vsem brezverskim navalom ostala katoliška dežela. Tudi mesta in trgi niso zaostali o svečanosti, in, kolikor je nam znano, so se posebno Škofja Loka s staro Loko, Tržič (vkljub gosposkini prepovedi) in drugi kraji odlikovali. Da ni Ljubljana se pokazala, kakor je po večini svojih prebivalcev, temu vzrok je bil to, da je katoliško društvo mestno gosposko vprašalo: ali ne bi hotela dovoliti prostovoljnega razsvitljenja, in ker se to ni dovolilo, je le Šentpetersko predmestje bilo najbolj razsvitljeno. Ko so nekega Ljubljančana v Škofji Loki v nedeljo vprašali: zakaj neki vsa Ljubljana ni bila razsvitljena, in je on povedal, zakaj da ne, so mu rekli: „čemu pa prašate še za to, ali sme kdo par svojih lučic postaviti na svoje okno ali ne?“

— Gosp. grof Barbo, ki je s svojo gospó soprugo tudi bil pri sv. Očetu v Rimu, nam je marsikaj zanimivega poročal o Rimu in Italiji sploh, katero je obhodil, opazovaje ondi tudi kmetijske razmere. O sv. Očetu nam je pripovedal, da so 85letnega starčeka že zelo zapustile telesne moči; al, ko je na latinski ogovor kardinala Šwarcenberga odgovoril laški, je nad cele poli ure v eno mer tako krepko, tako navdušeno govoril kakor mladeneč pri 30 letih.

— (*Oklic.*) Dramatičnega društva šola, ki se začne 16 t. m., je tako le: za gospodičine vsak pondeljek, vsako sredo in vsak petek ob 6. uri zvečer, — za gospode pa vsak dan ob $7\frac{1}{2}$ zvečer v sobi dramatičnega društva. Podučevali bodo pod nadzorstvom odborovem gospá Odijeva in gospoda Kocelj in Šmid, pri katerih naj se učenke in učenci oglasé.

Odbor dram. društva.

Z ozirom na naznanilo dramatičnega društva o šoli, ki se prične 15. dne t. m., naj pristavimo še željo, naj bi se oglasilo v to šolo prav mnogo gospodičin in gospodov. Dramatična šola bode izobraževališče. V njej se bo vsakateri vadil pravilni slovenski jezik lepo brati in govoriti; spoznaval bo slovensko dramatično literaturo in učil se bo deklamovati, olikano gibati se in igrati. Dramatična šola je brezplačna. Obiskovalci te šole ne prevzemó nobenih dolžnosti proti društvu. Dramatičnemu društvu je že zadostenje, ako po šoli širi spoznanje domače in slovanske literature v obče. Vendar pa računa društvo, da po dramatični šoli

pridobí tudi novih močí za gledališke predstave, ker skušnja je pokazala, da oni, ki čutijo zmožnost za igro, prav radi vstopijo v kolo slovenskih dramaturg, deloma iz patriotičnega nagiba, da podpirajo odbor v težavno in za razvoj omike jako važni nalogi, deloma za lastno daljno izobraženje in ljubezen do umetnosti, deloma pa tudi, ker dramatično društvo igralce in pevce primerni, dobro honorira.

— „Humoristički list“ začne v Zagrebu izhajati 1. julija po dvakrat na mesec; izdajal ga bo gosp. V. Raić. Pisan bo ta list v hrvatskem in slovenskem jeziku, z različnimi narečji teh dveh jezikov. Misel ta je jako dobra posebno tudi za našo stran zato, ker bo „Brencelj“ imel priliko, marsikako stvar in osobo svobodno šibati, katere brez nevarnosti zasege v domačem kraji ne more.

— Bralce naše opozorujemo na računski sklep „Graške vzajemne zavarovalnice“, ki je v današnjem „Oglasniku“.

— (*Čitalnici naši*) se je posrečilo dobiti gostilničarja, o katerem, ker nam ga je priporočal velecenjen gospod, se smemo nadjati, da bode zadostil zahtevam dobre gostilnice.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica poslancev je obravnavala v svojih zadnjih sejah malovažne stvarí; v seji 1. t. m. je sklenila poziv na ministerstvo, naj kmalu predloží načrt nove postave za kolek (štempelj) in pristojbine. — Dr. Vošnjak, Pfeifer, Barbo in še mnogo druzih poslancev državopravne stranke je stavilo do ministerstva vprašanje: zakaj je bil deželni zbor Kranjski razpuščen — zdaj, ko imajo ljudje toliko opraviti s košnjo in drugim poljskim delom. Prašali so tudi, bi li ne bilo mogoče, da bi se nove volitve vršile še le jeseni, ko je čas za-nje ljudstvu bolj ugoden. Radovedni smo na to, kaj bo ministerstvo odgovorilo, — če bo sploh kaj odgovorilo.

— Ogerska regnikolarna deputacija dela marljivo, Avstrijska pa cinca in cinca.

— Presvitli cesar je grofa Lariša poslal v Rim čestitat sv. Očetu k 50letnici njegovi.

— Vojni minister Bylandt bo menda odstopil in na njegovo mesto stopi general Mollinary, rodom Hrvat.

— „Krahu“ ni konca ne kraja, to kažejo — piše „Slov. Gospar“ — žalostni računi raznih bank in železnic itd. Delničarji Dunajskega „bankvereina“ zgubijo (list „Presse“ je njegova last) 4 milijone, železnica „böhmische Nordbahn“ bi rada imela 200.000 gold. več podpore od države; „steirische Baugesellschaft“ v Gradcu ima 145.180 gold. zgube, železarijsko društvo Neuberg pa 453.381 gold. Ubogi delničarji!

Iz Tirolskega. — V Inspruk je došlo 40.000 pušk za oroženje Tirolskih brambovcev.

Iz Českega. — „Burja v kozarcu vode“ se more pač imenovati to, kar zagrizeni nemčurji in magjaroni pisarijo zdaj po časnikih svojih o „veliki izdaji“ narodnih Českih poslancev in mnogih Českih občin zato, da so Aksakovu pismo poslali na slovanska dobrodelna društva v Rusijo! „Politik“ pretresa nemčurske in magjarske nakane ter pravi: „ker je Rusija dozdaj najmanj 500 milijonov rubljev darovala osvobodenju južnih Slovanov kristijanov iz jarma Turškega in hoče žrtovati cel milijon najkrepkejših svojih ljudí v ta človekomili namen, bi li ne smel dr. Rieger z narodnimi deželnimi poslanci zahvalnice poslati Ruskemu narodu in to izraziti s toplo besedo? Je li to „velika izdaja?“

Iz Rusko-Turškega bojišča. — V Aziji gre Ruska vojna vedno naprej. V Carigradu je vsled tega velik strah in nemir in da bi umirili prebivalce, so Turki raznesli novico, da je trdnjava Ardahan zopet v rokah Turkov. Ta novica pa je po vsem lažnjiva. Rusi so že tudi trdnjavo Karš vso objeli in se pomikajo v dveh četah proti Erzerumu, do katerega imajo še kakih šest ur marša. Turški poveljnik Muktar-paša se jim umika tako, da so Turki že popolnoma obupali nad tem, da bi mogli ustavljati se Rusu, zlasti ker se jim ni posrečilo podkuriti ustajo v Kavkazu zoper Ruse. Čerkezi so odložile orožje.

Ob Donovi so Rusi za prestop pripravljeni. Bitve tu zadnji čas ni bilo nobene, ker se vse pripravlja za glavni mahlej.

Grška bo napovedala vojsko Turčiji v prav kratkem času. Že ima 70.000 mož na nogah. — Črnogorci se gotovo že bijejo s Turki po Dugi soteski v Hercegovini, kamor je zadnje dni tudi knez odšel. — Turki hočejo previdéti trdnjavo Nikšič zopet z živežem in so z velikimi četami na poti proti nji. — Avstrija misli s sporazumljenjem Rusije postaviti večo stražo ob svojih mejah. — Turkom prijazni listi, ki se bojé za Turčijo, se zagnali po svetu glasove miru, ki so pa po vsem prazne sanjarije. Rusija bo mir diktirala v Carigradu, kakor ga je Prusija v Parizu.

Tu še nekaj važnejših časnikarskih novic. Vladni list „Bohemia“ piše: „brž ko dobi Turek od Rusa prvi močan udarec, bo Angležpograbil Dardanele in Carigrad in vse, kar bo dobiti mogel. Grki bodo vdrli v Tesalijo in Epir, Srbi in Črnogorci bodo mahnili na rop v Hercegovino in Bosnijo in tedaj bo pravi trenutek, da tudi Avstrija zgrabi za orožje v obrambo svojih koristi. Za ta važni trenutek se pa mora že sedaj pripravljati, sicer zadene udarec prvič Turku namenjen ob enem tudi Avstrijo!“ To so znamenja, da tudi Avstrija se mora pripraviti na boj.

O Ruskih vojakih pišejo: Vojaki so celó po poročilih turkoljubivih dopisnikov iz Rumunije sami krepki, in dobro rejeni ljudjé, cvet Ruskega naroda. Oblečeni so dobro, oroženi izvrstno, oficirje imajo izobražene; niti enega samega dogodka o razsajanju ne vedó poročati.

Te dni se je tudi poročalo, da Srbi s svojim knezom Milanom niso zadovoljni in hočejo imeti Črnogorskega kneza za svojega kralja. To so sklepali morda iz tega, ker Milan ne misli iti sam v Ruski glavni stan ob Ploješti k caru, ampak hoče poslati le pooblaščenca. Pa ta novica bo menda ravno tako malo resnična, kakor one Turške, da so se Rusi umaknili popolnoma iz Suhumkale.

Žitna cena

v Ljubljani 30. maja 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 12 fl. 30. — banaška 12 fl. 94. — turšice 6 fl. 20. soršice 7 fl. 77. — rži 7 fl. 50. — ječmena 5 fl. 20. — prosa 4 fl. 70. — ajde 6 fl. 50. — ovsa 3 fl. 4. — Krompir 6 fl. 43 kr. 100 kilogramov.

Kursi na Dunaji 4. junija.

Unirani državni dolg 59 fl. 75 kr. Ažijo srebra 110 fl. 85 kr.
Narodno posojilo 65 fl. 5 kr. Napolendori 10 fl. 2 kr.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih dedičev v Ljubljani.